

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ

PANO TASARIMI YAPMA

ANKARA, 2009

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1.PANO	3
1.1.Tanımları	3
1.2.Çeşitleri	3
1.2.1.Standart kesimli panolar	3
1.2.2.Artistik kesimli panolar	5
1.2.3.Çok parçalı panolar	5
1.3.Kullanım Alanları	7
1.4.Uygulama Örnekleri.....	7
UYGULAMA FAALİYETİ	20
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	22
2. PANO TASARIMINDA ARANACAK ÖLÇÜTLER.....	22
2.1. Mekân ve Malzeme.....	22
2.2. Teknolojik Ölçüler	22
UYGULAMA FAALİYETİ	28
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	29
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	30
3. PANO TASARIMINI RENKLENDİRMEK	30
3.1. Pano Tasarımını Renklendirmenin Önemi.....	30
3.2.Uygulama Mekânıyla Birlikte Pano Tasarımını Çizme	31
3.3.Panonun 1/1 Şablonunun Çıkarılması.....	32
3.3.1.Şablon Çıkarmanın önemi	32
3.3.2.Şablon Çıkartırken Dikkat Edilecek Noktalar	32
UYGULAMA FAALİYETİ	33
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	34
MODÜL DEĞERLENDİRME	35
CEVAP ANAHTARLARI.....	38
KAYNAKÇA	39

AÇIKLAMALAR

KOD	214T00048
ALAN	Seramik ve Cam Teknolojisi
DAL MESLEK	Serbest Seramik Şekillendirme
MODÜLÜN ADI	Pano Tasarımı Yapma
MODÜLÜN TANIMI	Serbest seramik şekillendirmede pano tasarımı yapma ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Serbest pano tasarımı yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında konuya, mekâna ve plaka tekniğine uygun pano tasarımı yapabileceksiniz. Amaçlar 1. Seramik pano tasarımı için veri toplayabilecek ve topladığınız verilerden faydalanarak mekâna ve konuya göre panonun türünü belirleyebileceksiniz. 2. Plaka yöntemine, konuya, mekâna uygun eskiz çizimler hazırlayabilecek ve yapacağınız değerlendirmeler sonucunda tasarımı oluşturabileceksiniz. 3. Pano tasarımı kullanılacak mekâna uygun renklendirebilecek ve 1/1 ölçeğinde şablonunu hazırlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Atölye ortamı ve bu ortamda bulunan çizim masası, cetvel, gönye, parşömen kâğıdı, resim kâğıdı, makas, boya kalemleri, görsel kaynaklar, uygulama örnekleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

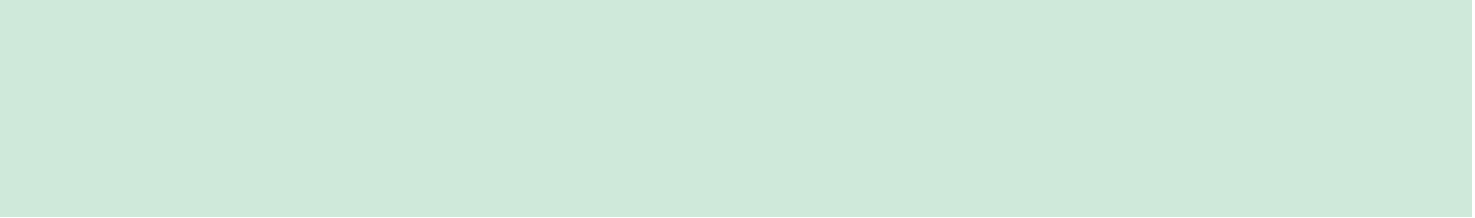
GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Sanat tarihine baktığımızda ilk insanların, yaşadığı mağaranın duvarlarını bir çeşit kabartma ya da izleme tekniği ile süslediğini görüyoruz. Türk sanat tarihine baktığımızda ise camilerden saraylara kadar her yerin seramik tuğla ve çiniyle kaplanmış olduğunu görürüz. Çeşitli mimari yapıların, iç ve dış mekânlarının bu şekilde süslenmesi milletimizin estetik zevkinin bir sonucudur.

Gelişen teknoloji bu geleneksel anlayışı daha da güçlendirerek devam etmiştir. Öyle ki sadece duvar bezemesi olarak kalmayıp buldukları mekâna kişilik kazandırma özelliği olan sanatsal ifadeye dönüşmüştür. Karo, fayans gibi ürünlere seri üretim mantığı olarak endüstriyel seramik panolar diyebiliriz ama seramik panolar sanatçısının yaratıcılık, beceri ve kişiliğine bağlı olarak özgün ve tek oluşları nedeniyle ayrı bir değere sahiptir.

Bu modülde hedeflenen yeterlikler kazanıldığı takdirde özgün düşüncelerinizin becerinizle birleşerek nasıl bir sanat yapıtına döndüğünü göreceksiniz. Yani bir anlamda kabartma resim diyebileceğimiz tasarımlarınız ile sanatsal olarak kendinizi ifade etme fırsatı bulmuş olacaksınız. Bu modülde amaçlanan yeterlikleri kazanmak her görsel sanatta olduğu gibi sizin sezgilerinize, hayal gücünüze, gözlem ve desen gücünüze bağlıdır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun şartlar sağlandığında seramik pano tasarımı için veri toplayabilecek ve topladığınız verilerden faydalanarak mekâna ve konuya göre panonun türünü belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Panoların kullanım alanlarını araştırınız.
- Çevrenizdeki panoları inceleyerek fotoğraflayınız. Bu fotoğrafları öğretmeninizle birlikte inceleyerek konu, malzeme, teknik ve mesaj özelliklerini değerlendiriniz.

1.PANO

Yüzeyleri kaplayan renkli tuğlalar, seramiğin mimarideki ilk kullanım alanı olmuştur. İlk olarak Mısır ile Mezopotamya’da duvarların dış cephesini dış etkilerden korumak amacıyla ve aynı zamanda dekoratif amaçlı olarak kullanıldıkları bilinmektedir. Bunlara en eski seramik pano örnekleri diyebiliriz.

Selçuklular, Beylikler ve Osmanlı imparatorluğu dönemlerinde renkli tuğla ile bezeme yanında çini plakalarda, mimari yapılarda yüzeyleri kaplamak amacıyla yaygın olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise bu çalışmalar daha çok endüstriyel amaçla sürdürülürken özgün seramik panolar tasarım ile birlikte özdeşleşerek sanatsal ifade aracı olmuştur.

1.1.Tanımı

Mimarlık ve dekorasyonda çevresi silmeli bir çerçeveye sınırlanmış bezeli ya da düz yüzeylere verilen addır. Panolar duvar üzerinde olabilecekleri gibi, kapı, dolap kapağı mobilya üzerinde de yer alabilirler. Çeşitli oymacılık teknikleriyle veya boyamayla bezenebilirler.

1.2.Çeşitleri

1.2.1.Standart kesimli panolar

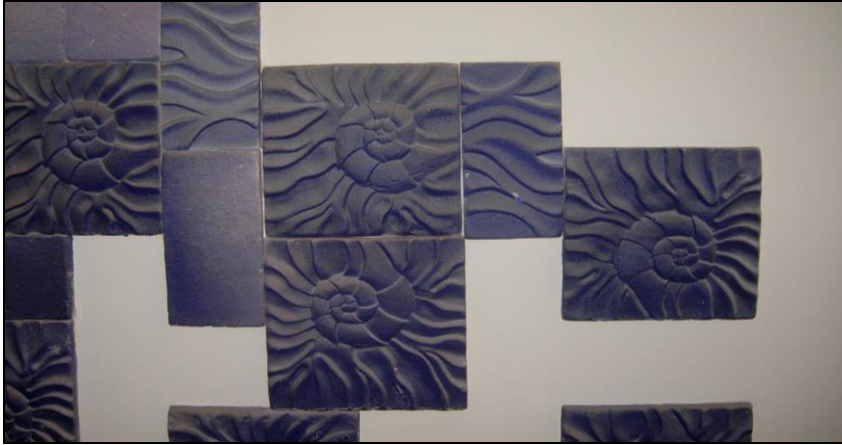
Genellikle geniş yüzeyler için kullanılır. Her parça tek ve özgün olabileceği gibi en fazla 2–3 farklı kalıba basmak suretiyle bütünleşen parçalardan oluşabilir. Parçaların ebatları panonun özelliğine göre çeşitli ölçülerde olabilir. Birimden yola çıkılarak oluşturulan modüler panoları da bu gruba dâhil edebiliriz. Daha çok kalıba basmak suretiyle çoğaltılarak geçme şeklinde kullanılırlar.

Resim 1.1 ve Resim 1.2’de verilen örnekte bu şekilde farklı üç ölçüde plaka kullanılmıştır. Pano bütününde plakalar farklı yönlerde kullanılarak desen hareketlendirilmiş ve tekdüzelikten çıkarılmıştır. Bu tür pano çalışmalarında aynı desendeki karolarla farkı

düzenlemeler ve kompozisyonlar oluşturulabilir. Aynı zamanda kırılan parçanın yerine yenisini koymak mümkündür.

Resim 1.1: Standart kesimli seramik pano(Eskişehir İller Bankası yemek salonu)

Resim 1.2: Üstteki seramik panodan detay görünüm

Kalıba basma suretiyle oluşturulan panolar uygulama açısından kolaylık sağlar. Küçük bir yüzey değerlendirilebileceği gibi geniş yüzeylerde de farklı kullanım imkânları verir.

Standart kesimli panolarda, kullanılan çamur yüzeyde renkli sırlarla farklı uygulamalar yapmaya da imkân verir. Bu herhangi bir neden le bozulan parçanın yerine yenisini koymanın daha kolay olmasındandır. Plakaların yüzeyinde her türlü dekorlama yöntemi kullanılabilir. Bunun dışında dekorsuz birimler üzerinde farklı renklerde sırlar kullanılarak değişik düzenlemeler yapılabilir.

1.2.2..Artistik kesimli panolar

Diğer panolara nazaran yapımı ve uygulanması daha risklidir. Herhangi bir nedenle bozulan parçanın yerine yenisini koymak zordur. Kesimi özen ister çünkü tasarım biçim ve şekline uygun bir kesim olmalıdır. Kesim aynı zamanda pano tasarımının bir parçasıdır. Duvar yüzeyine motnajıda son derece önemlidir.

Tek parçadan oluşan, artistik kesimli seramik panolar daha çok dekoratif amaçlı kullanılırlar. Ebatları küçük tutulur. Özellikleri taşınabilirliklerinin daha kolay oluşudur. Aşağıda Resim 1.3'te artistik kesimli bir pano örneği verilmiştir.

Resim 1.3: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

1.2.3.Çok parçalı panolar

Estetik olarak görünüşleri daha güzeldir. Küçük bir mekânda değerlendirilebileceği gibi geniş bir mekânı doldurmak da mümkündür. Oluşabilecek hataları telafi etmek daha kolaydır. Parçalar birbirinden ayrı formlarda da olabilirler. Çerçeve içinde kullanılarak tablo gibi kullanılan panolar da bu gruba alınabilir.

Bu tür panolarda dengeli bir kompozisyon, birlik ve düzen sağlandığı takdirde çok geniş bir yüzeyde de dar bir yüzeyde de aynı estetik görünüm sağlanabilir. En fazla artistik tasarım gerektiren panolar bu gruba girer. Aşağıda Resim 1.4'te çok parçalı bir pano örneği verilmiştir.

Resim 1.4: Çok parçalı seramik pano (A.Ü. Yunus Emre Kampüsü)

1.3.Kullanım Alanları

Seramik panolar çok genel bir ifade ile mimaride iç ve dış yapı unsurlarının süslenmesinde kullanılır. Ev, lokanta, okul, büro, otel, turizm tesisleri, mağaza, alışveriş merkezleri, barlar, tiyatro gibi pek çok çeşitlendirilebilecek ortak kullanım alanlarında estetik görüntüyü sağlamanın yanında tanıtım ve anlatım aracı olarak da kullanılabilir.

Pano tasarımına başlamadan önce yapılacak ilk iş, panonun uygulanacağı alan ve mekânın tespit edilmesidir. Çünkü pano konusu ve pano ölçüsünün belirlenmesi gibi çeşitli süreçlerin uygulanabilmesi, kullanım alanının tespit edilmesinden sonra gerçekleştirilebilir.

Yapılacak pano görsel bir tür iletişim aracı olacağından ayrıca çevresiyle bağdaşır olması gerekir. Örneğin bir eğitim kurumuna yapılacak pano ile bir eğlence merkezine yapılacak pano ile aynı olamaz. Panonun çevresindeki insanlara vereceği mesaj, içine yapılacak mekân ile direkt ilgilidir.

Bundan sonraki aşamada ise pano konusu, yapılacak mekâna uygun olarak belirlenir. Panonun yapılacağı zemin ölçüleri de, tasarımın yapılmasında büyük önem taşır. Zemin ölçüleri ve seçilen konuya paralel olarak tasarım oluşturulmalıdır.

Bundan sonraki aşamalar artık tasarımın sürecini oluşturur. Tasarımın oluşmasındaki en önemli aşamalardan birincisi konu ile ilgili veri toplayarak bu verilerin değerlendirilmesidir. Verilerin değerlendirilmesinde kişisel düşüncelere paralel olarak farklı tasarımlar ortaya çıkacaktır. Burada önemli olan panodan istenen mesajın ne olduğunun tespitidir. Konunun net ve anlaşılır mı olması isteniyor yoksa istenen, açık- koyu, büyük-küçük parça gibi ilişkiler sonucu ortaya çıkacak daha soyut bir çalışma mı isteniyor. Elimizdeki veriler ne kadar çok olursa yapılacak çalışma o kadar başarılı olur. Bu nedenle farklı kaynaklardan veriler toplanarak incelenmelidir. Az kaynak ve yetersiz araştırma sonucu yapılacak tasarımlar çok da başarılı olmayacaktır.

1.4.Uygulama Örnekleri

Aşağıda standart kesimli seramik panolara; Resim 1.5, Resim 1.6, Resim 1.7, Resim 1.8, Resim 1.9'da yer verilmiştir. Artistik kesimli seramik panolara; Resim 1.10, Resim 1.11, Resim 1.12, Resim 1.13, Resim 1.14, Resim 1.15, Resim 1.16, Resim 1.17, Resim 1.18, Resim 1.19'da yer verilmiştir. Çok parçalı seramik panolara; Resim 1.20, Resim 1.21, Resim 1.22'de yer verilmiştir. Verilen uygulama örneklerini desen, konu, birim-ölçü, renk vb. yönleriyle inceleyerek değerlendiriniz.

Resim 1.5: Standart kesimli seramik pano

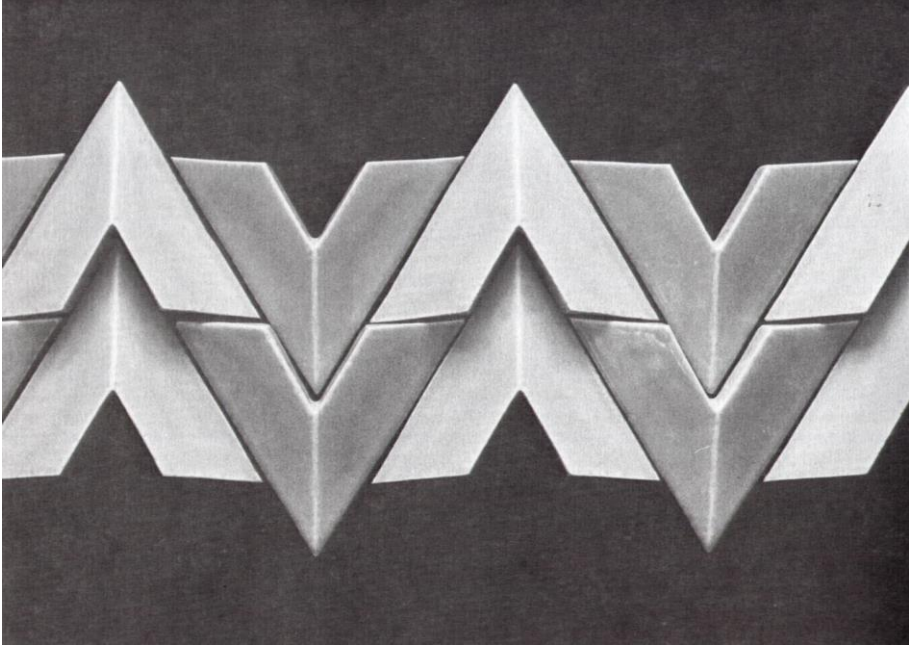
Resim 1.6: Standart kesimli seramik pano

Resim 1.7: Standart kesimli seramik pano

Resim 1.8: Standart kesimli seramik pano

Resim 1.9: Standart kesimli seramik pano

Resim 1.10: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

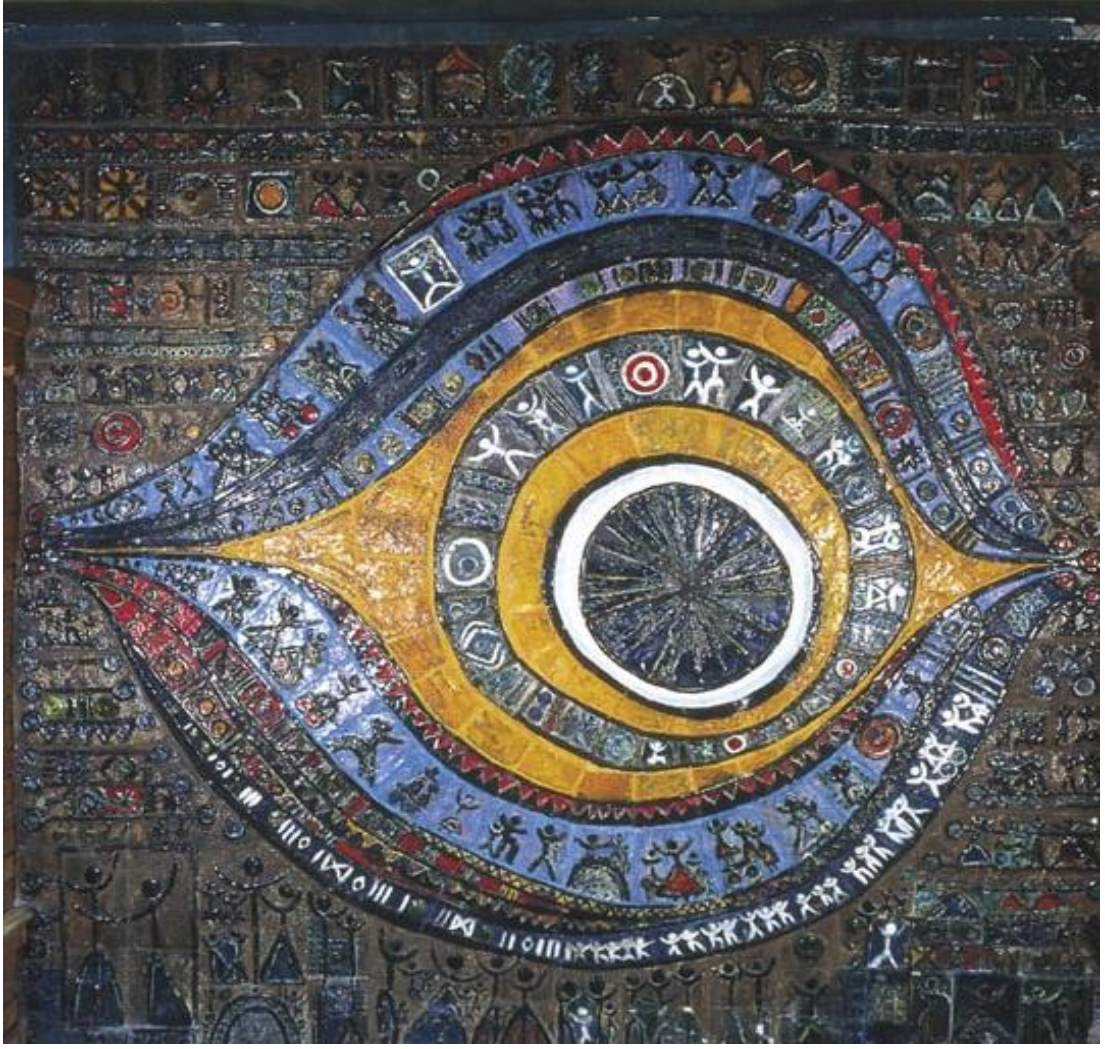
Resim 1.11: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

Resim 1.12: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

**Resim 1.13: Artistik kesimli seramik pano
(Kütahya A. K. M. L Atatürk Köşesi-Öğrenci çalışması)**

Resim 1.14: Artistik kesimli seramik pano
(J. Yilmabaşar)

Resim 1.15: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

Resim 1.16: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

Resim 1.17: Geyikler, 40x30, 2003, Rölyefli seramik pano (Ş.G.Uzunköprü)

Resim 1.18: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

Resim 1.19: Artistik kesimli seramik pano (S.Aksoy)

Resim 1.20: Çok parçalı seramik pano (V.Kaçar)

Resim 1.21: Çok parçalı seramik pano (Eskişehir Milli Eğitim Müdürlüğü Binası)

**Resim 1.22: Çok parçalı seramik pano
(Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Germi Yan Kampüsü rektörlük binası)**

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarından faydalanarak, pano tasarımı için veri toplayıp değerlendiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Panonun kullanılacağı mekânı ve yeri belirleyiniz.➤ Konuyu tespit ediniz.➤ Yapılacak yüzeysel çalışmanın boyutlarına karar veriniz.➤ Tasarımını yapacağınız panonun çeşidine karar veriniz.➤ Konuyla ilgili araştırma yaparak veri toplayınız.➤ Araştırma sonuçlarını değerlendiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Panonun kullanılacağı mekânı belirlerken öğretmeninize danışınız.➤ Panonun yerinin seçimine göre tasarımınızı yönlendireceksiniz. Buna dikkat ediniz.➤ Konuyu tespit ederken mekâna uygun olmasına dikkat ediniz.➤ Panonun yapılacağı yüzeyi en iyi değerlendirecek şekilde, pano ölçüsüne karar veriniz.➤ Panonun yapılacağı yeri, ölçüyü ve konusunu dikkate alarak pano çeşidine karar veriniz.➤ Araştırma yaparken yazılı ve görsel kaynaklardan başka çevrinizdeki müzelerden faydalanınız.➤ Gerekli araştırmaları yaparken yaratmak istediğiniz, anlatmak istediğiniz ve görmek istediğiniz ölçütleri tam olarak değerlendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda, pano tasarımı için çeşitli kaynaklardan araştırma yaparak veri toplayınız ve araştırma sonuçlarını değerlendiriniz. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri Evet ve Hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
Panonun kullanılacağı mekânı ve yeri belirlediniz mi?		
Konuyu tespit ettiniz mi?		
Yapılacak yüzeysel çalışmanın boyutlarına karar verdiniz mi?		
Tasarımını yapacağınız panonun çeşidine karar verdiniz mi?		
Konuyla ilgili araştırma yaparak veri topladınız mı?		
Araştırma sonuçlarını değerlendirerek bir üst basamak için hazırlıklarınızı yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda ‘HAYIR’ şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı ‘EVET’ ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun atölye şartları sağlandığında plaka yöntemine, konuya, mekâna uygun eskiz çizimler hazırlayabilecek ve yapacağınız değerlendirmeler sonucunda tasarımı oluşturabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Pano çalışmaları ile ünlü seramikçilerimizi araştırarak yapmış oldukları pano çalışmalarını inceleyiniz.
- İncelediğiniz panoların sizde nasıl bir etki bıraktığını tartışınız.
- Tasarım ve yaratıcılık kelimelerinin anlamını araştırınız.

2. PANO TASARIMINDA ARANACAK ÖLÇÜTLER

Tasarımın oluşmasında gerekli araştırmalar yapılarak, tüm veriler ortaya konulur. Mekâna göre malzeme seçimi yapılarak veriler yönlendirilir. İki boyutlu yüzey düzenlemesinde kullanılan tasarım öğeleri; çizgi, yön, biçim, ölçü, doku, renk, aralık, değer, hareket ve ışık-gölgedir. Tasarım ilkeleri ise; tekrar, aralıklı tekrar, uygunluk, zıtlık, koram, egemenlik, denge ve birliktir.

2.1. Mekân ve Malzeme

Tasarım süreci malzeme ile birlikte düşünölmeye başlanır. Şekillendirmede kullanılabilir plastik çamur çeşitlerinin kendilerine özgü farklı özellikleri vardır. Bunlar sağlamlığı etkileyen pişme sıcaklığı, yüzey renginin belirlenmesinde etkili olan pişme rengi ve sır kullanımına imkânlar tanınması gibi çeşitli özelliklerdir. Ayrıca malzeme seçimi ile panonun yapılacağı mekân arasında basit bir ilişki bulunmaktadır. Pano büyük bir alanda ve özellikle dış cephede kullanılacaksa şamotlu çamur tercih edilmelidir. Seramik pano küçük ölçülerde olacaksa veya çerçeveye alınacaksa farklı plastik çamurlarda tasarımın özelliğine bağlı olarak kullanılabilir. Seramik pano gene dış cephede kullanılacaksa hava koşullarına karşı direnç sağlaması için sır kullanılmalıdır. Tasarımın özelliğine bağlı olarak şeffaf sır veya renkli sırlar tercih edilebilir.

2.2. Teknolojik Ölçüler

Pano dış mekânda, özellikle büyük boyutlarda yapılacaksa parçaların büyüklüğüne dikkat edilmelidir. Ayrıca büyük parçaların duvara montajı, güvenlik açısından riskler oluşturabilir. Yine çok büyük bir mekânda ufak ve detaylı parçalar düşünölmemelidir. Bu şekilde küçük ve detaylı parçalar, büyük mekânlarda tam olarak algılanamaz ve istenen amaca tam olarak ulaşamaz.

- Pano uygulaması dar bir mekâna yapılacaksa büyük ebatlardan kaçınmakta yarar vardır. Resim 2.1’de bu tür dar bir alan için tasarlanarak şekillendirilmiş bir pano örneği verilmiştir. Bu tür mekânlar için genellikle artistik kesimli panolar uygundur.

Resim 2.1: Dar bir alan için yapılmış seramik pano örneği

- Yapay olsun doğal olsun ışığın etkisi olumlu yönde kullanılmalıdır.
- Ölçülerde anlatımı bozmamaya dikkat edilmelidir. Örneğin büyük bir mekânda ise Resim 2.2’de olduğu gibi detayların görülebilir olması önemlidir.

**Resim 2. 2. Dar bir alan için yapılmış seramik pano örneği
(Alanya- D.Ü.Rektörlük - Leyla KUT)**

- Güvenli olmalıdır. Bu da montajı yapılacak yüzeyin sağlamlığı ve kullanılacak malzemenin dayanıklılığı ile ilgilidir.
-
- Ebadı mekân ile oran içinde olmalıdır.

2.3. Algısal Ölçüler-Mesaj

- Çağdaş olmalıdır.
- Özgün olmalıdır, yani tasarımcısının tarzını yansıtmalıdır. Örneğin Resim 2.3 ve Resim 2.4'te görülen seramik panolardaki kalyon formları, sanatçıların tarzlarını yansıtmak üzere farklılık göstermektedir.

Resim 2.3. Seramik panodan kalyon detayları

Resim 2.4: Seramik panodan kalyon detayları

- Resim 2.5'te olduğu gibi doku etkisi ile anlam ve mesaj desteklenmelidir. Doku ile istenen etki kuvvetlendirilmelidir. Örneğin sert dokular mekânı daha yakın

ve hareketli gösterirken yumuşak dokular panoyu daha uzak gösterir ve huzur duygusu uyandırır.

Resim 2.5: Doku efektleriyle desteklenmiş seramik pano örneği

- Mekân içinde görsel farklılık yaratılmasına dikkat edilmelidir.
- Çizgi özellikleri dikkatli kullanılmalıdır. Yani uzun bir apartmanda dik değil eğri çizgiler kullanılmalıdır.
- Mekânı dengelemek için yön unsuru dikkatli kullanılmalıdır.
- Pano parçalarının ölçüleri dengeli kullanılmalıdır. Parçalar panoya hareket vermelidir. Aynı zamanda büyük küçük dengesi ile formlar dengelenmelidir.
- Renklerin ruhsal etkisinden yararlanılmalıdır.
- Abartılı anlatımdan ve dokulardan kaçınmalıdır.
- Çevreye ve amaca uyumlu olmalıdır.
- İhtiyaca cevap verecek kadar anlatımı açık olmakla birlikte, zihinde hayal etkinlikleri uyandıracak etkisi olmalıdır.
- Herkes tarafından anlaşılır olmalıdır. Resim 2.6 ve 2.7’de farklı iki seramik örneği verilmiştir.

Resim 2.6: Seramik pano örneği

Resim 2.7: Seramik pano örneği

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarından faydalanarak bir önceki faaliyette mekân, konu ve ölçü ölçütlerine göre kafanızda tasarladığınız panonun eskiz çizimlerini yaparak pano tasarımınızı oluşturunuz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İş önlüğünüzü giyiniz.➤ Çalışma ortamınızı hazır hâle getiriniz.➤ Çizim aşamanızda kullanacağınız malzemelerinizi hazırlayınız.➤ Bir önceki aşamada topladığınız verileri ve değerlendirmelerinizi yeniden gözden geçiriniz.➤ Mekân, konu ve ölçü ölçütlerine göre kafanızda tasarladığınız panonun eskiz çizimlerini yapınız.➤ Eskiz çizimleri üzerinde değerlendirme yapınız.➤ Uygulamasını yapacağınız tasarıma karar veriniz.➤ Küçülme hesaplarını yaparak şekillendirme ölçüsünü net olarak belirleyiniz.➤ Pano tasarımınızı 1/1 şekillendirme ölçülerinde çiziniz.➤ 1/1 ölçülü tasarımınızı değerlendiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Eskiz çizim aşamasında, yaratmak istediğiniz, anlatmak istediğiniz ve görmek istediğiniz ölçütleri tam olarak değerlendiriniz.➤ Yapacağınız pano çeşidine daha önce karar verdiğiniz ve çalışmalarınızın bu yönde olması gerektiğini unutmayınız.➤ Eskizlerinizi öğretmeniniz ve arkadaşlarınızla birlikte değerlendirmeye dikkat ediniz.➤ Uygulamasını yapacağınız panonun tasarımını mutlaka öğretmeninizle birlikte seçiniz.➤ Her çamurun farklı oranlarda küçüldüğünü unutmayınız.➤ Ölçünün mutlaka 1/1 olmasına dikkat ediniz.➤ Çalışmanızda photoshop ve freehand programlarını kullanabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki işlem basamaklarından faydalanarak bir önceki uygulamalı testte; mekân, konu ve ölçü ölçütlerine göre kafanızda tasarladığınız panonun eskiz çizimlerini yaparak pano tasarımınızı oluşturunuz. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütlerine göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri evet ve hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
Çalışma ortamınızı oluşturduğunuz mu?		
Kullanacağınız malzemelerinizi hazırladınız mı?		
Bir önceki aşamada topladığınız verileri ve değerlendirmelerinizi yeniden gözden geçirdiniz mi?		
Mekân, konu ve ölçü ölçütlerine göre kafanızda tasarladığınız panonun eskiz çizimlerini yaptınız mı?		
Eskiz çizimleri üzerinde değerlendirme yaptınız mı?		
Uygulamasını yapacağınız tasarıma karar verdiniz mi?		
Küçülme hesaplarını yaparak şekillendirme ölçüsünü net olarak belirlediniz mi?		
Pano tasarımınızı 1/1 şekillendirme ölçülerinde çizdiniz mi?		
1/1 ölçülü tasarımınızı değerlendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun atölye şartları sağlandığında, pano tasarımını kullanılacak mekâna uygun renklendirebilecek ve 1/1 ölçeğinde şablonunu hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sır çeşitlerini ve özelliklerini araştırarak küçük bir dosya hazırlayınız.

Pano çalışmaları ile ünlü seramikçilerimizin yapmış oldukları pano çalışmalarını özellikle renk konusunda inceleyiniz.

3. PANO TASARIMINI RENKLENDİRMEK

3.1. Pano Tasarımını Renklendirmenin Önemi

Seramik panolarda kullanılacak mekâna uygun renk seçimi çok önemlidir. Mekânın durumuna göre renklerin ruhsal etkileri göz önüne alınarak renklendirme yapmak gerekir. Örneğin pano eğlence mekânına uygun tasarlanmış ise uyarıcı etkisi olan sıcak renkler tercih edilmelidir.

Pano dış mekânda uygulanacak ise güneş ışığının renklere olan etkisine, pano iç mekânda uygulanacak ise spotların konumuna dikkat edilmelidir. Işığın geliş yönü, gücü panonun ve renklerin etkisini direk olarak etkilemektedir. Işığın yetersiz olduğu mekânlarda açık renkler ve parlak sırlar tercih edilmelidir.

Renklendirme aşamasında düşünülen renkleri aynı zamanda kullanılacak sır renkleriyle birlikte düşünmek gerekir. Renkleri seçerken, kullanılacak sır renkleri, bu sırların pişme dereceleri ve bünyeye uyum özellikleri dikkate alınmalıdır. Bu nedenle daha önce yapılmış sır denemelerinden yararlanılmalıdır.

Renklerin genel özellikleri aşağıda kısaca verilmiştir. Renklendirme yaparken renklerin bu etkileri göz önünde bulundurulmalıdır. Renklendirmede;

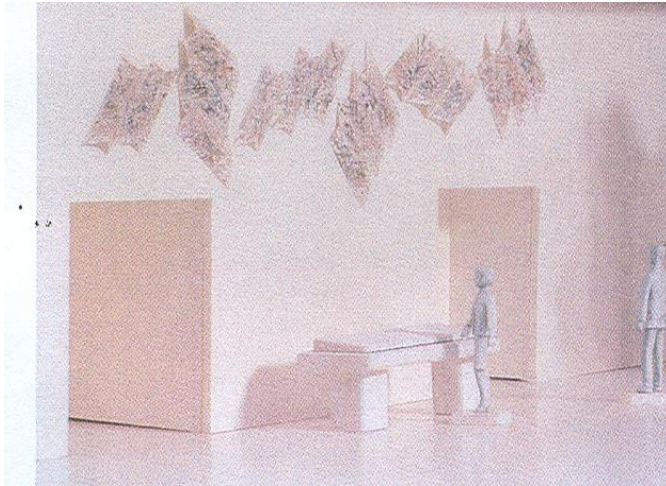
- Sıcak renkli cisimler yakında,
- Soğuk renkli cisimler uzakta,
- Koyu tonlu cisimler yakında,
- Açık tonlu cisimler uzakta,
- Parlak cisimler yakında,
- Mat cisimler uzakta,
- Sert dokulu cisimler yakında,
- Yumuşak dokulu cisimler uzakta etkisi yaparlar.

3.2.Uygulama Mekânıyla Birlikte Pano Tasarımını Çizme

Mutlaka taslak çalışma mekân üzerinde montaj edilmiş gibi düşünülerek ya da görüntülenerek değerlendirme yapılmalıdır. Bunun için panonun yapılacağı yerin fotoğrafı çekilerek fotoğraf üzerine eskizler denenebileceği gibi direkt fotoğraf üzerinde de eskizler yapılabilir. Bu çalışma bilgisayar ortamında yapılırsa daha verimli sonuç alınabilir. Resim 3.1’de mekanın resmi, Resim 3.2’de ise bilgisayar ortamında tasarımın mekanla birleştirilmesi görülmektedir.

Resim 3.1: Mekânın görünümü

Resim 3.2: Mekânın bilgisayar ortamında tasarımla birleştirilmesi

Bu işlem aşaması çok önemlidir. Çünkü böylece pano tamamlandığı zaman çevresine ve mimariye uygunluğunun kontrolü yapılmış olur.

3.3.Panonun 1/1 Şablonunun Çıkarılması

Çizim aşaması bitmiş panonun 1/1 ölçülerinde şablonu çizilerek çıkarılır. Bu aşama kesinlikle atlanmamalıdır. Ebat ne kadar büyük olursa olsun malzemeler tedarik edilerek şablon çıkarılmalıdır ve her parça ayrı numaralandırılmalıdır.

3.3.1.Şablon Çıkarmanın önemi

Panoyu şekillendirirken bütün aşamalarda şablon kullanılacağı için panonun şablonunu 1/1 ölçülerinde çizmek çok önemlidir. Panonun parçaları şablonlara göre şekillendirilir. Herhangi bir nedenle bozulan veya kırılan parçaların takibi şablon çizimleri üzerinden yapılır. Şekillendirme sırasında hata yapmamak, pişirim sonrası parçaların doğru yerlerini bulmak ve başarılı bir montaj için şablon kullanmak şarttır.

3.3.2.Şablon Çıkartırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Doğru ve kaliteli malzeme seçilmelidir.
- Mümkünse şablon sayısı birden fazla olmalıdır.
- Şablonun yıpranmaması için özen gösterilmelidir. Resim 3.3'te şablon çizen öğrenciler görülmektedir.
- Katlama ve saklama doğru koşullarda yapılmalıdır.
- Çizimler net ve anlaşılır olmalıdır.
- Şablon parçalarına numara vermek unutulmamalıdır.

Resim 3.3: Şablon çiziminde öğrencilerin çalışması (Kütahya)

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarından faydalanarak bir önceki faaliyette yaptığımız pano tasarım çizimini renklendirerek 1/1 ölçeğinde şablonunu çiziniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İş önlüğünüzü giyiniz.➤ Çalışma ortamınızı hazır hâle getiriniz.➤ Kullanacağınız malzemelerinizi hazırlayınız.➤ Renklendirmede kullanacağınız boyanın çeşidine karar veriniz.➤ Boyama tekniğini belirleyiniz.➤ Kullanacağınız renkleri öğrenme faaliyeti içinde verilen ölçütlere uygun olarak belirleyiniz.➤ Tekniğine uygun olarak tasarımınızı renklendiriniz.➤ Panoyu uygulayacağınız mekânın fotoğrafını çekiniz.➤ Renkli çalışmanızı fotoğrafa uygun ebatlara, ölçeklere getirerek değerlendirme yapınız.➤ Şablon çizimi için malzemelerinizi ve çalışma ortamınızı hazırlayınız.➤ Pano çiziminin 1/1 ölçeğinde (gerçek ebatlarda) şablonunu çıkarınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Renklendirmeyi daha önceden yapılmış sıvı denemeleriyle kıyaslayarak yapmanız sağlıklı sonuçlara ulaşmanızı sağlayacaktır.➤ Gerekli araştırmaları yaparken yaratmak istediğiniz, anlatmak istediğiniz ve görmek istediğiniz ölçütleri tam olarak değerlendiriniz.➤ Çalışmalarınızı aceleye getirmeden dikkatli ve titiz çalışmaya özen gösteriniz.➤ Şablon çizimini kaliteli malzeme üzerine yapmaya dikkat ediniz.➤ Şablon çizimi bitince düzgün bir şekilde katlamaya ve saklamaya özen gösteriniz.➤ Çalışma yerinizi temizleyiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki işlem basamaklarından faydalanarak bir önceki uygulamalı testte yaptığınız pano tasarım çizimini renklendirerek 1/1 ölçeğinde şablonunu çiziniz. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri evet ve hayır kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
Kullanacağınız malzemelerinizi hazırladınız mı?		
Renklendirmede kullanacağınız boyanın çeşidine karar verdiniz mi?		
Boyama tekniğini belirlediniz mi?		
Tekniğine uygun olarak tasarımınızı renklendirdiniz mi?		
Panoyu uygulayacağınız mekânının fotoğrafını çektiniz mi?		
Renkli çalışmanızı fotoğrafa uygun ebatlara ve ölçeklere getirerek değerlendirme yaptınız mı?		
Şablon için malzemelerinizi ve çalışma ortamınızı hazırladınız mı?		
1/1 ölçeğinde (gerçek ebatlarda) şablonunu çizdiniz mi?		
Tasarım üzerinde değerlendirmelerinizi yaptınız mı?		
Araştırma sonuçlarını değerlendirerek bir üst basamak için hazırlıklarınızı yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde verilen bilgiler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- 1) () Standart kesimli panolar, genellikle geniş yüzeyler için kullanılır.
- 2) () Artistik kesimli panoların diğer panolara nazaran yapımı ve uygulanması daha risklidir.
- 3) () Pano tasarımına başlamadan önce yapılacak ilk iş, panonun uygulanacağı alan ve mekânın tespit edilmesidir.
- 4) () Küçük ve detaylı parçalar, büyük mekânlarda tam olarak algılanamaz ve istenen amaca tam olarak ulaşamaz.
- 5) () Panolarda yapay olsun doğal olsun ışığın etkisi olumlu yönde kullanılmalıdır.
- 6) () Pano tasarımları çağdaş ve özgün olmamalıdır.
- 7) () Pano tasarımlarında doku etkisi ile anlam ve mesaj desteklenmelidir.
- 8) () Pano tasarımlarında renklerin ruhsal etkisinden yararlanılmamalıdır.
- 9) () Pano tasarımları çevreye ve amaca uyumlu olmalıdır.
- 10) () Sıcak renkli cisimler yakında, soğuk renkli cisimler uzakta etkisi yaparlar.
- 11) () Çizimler net ve anlaşılır olmalıdır.
- 12) () Çizim aşaması bitmiş panonun 1/2 ölçülerinde şablonu çizilir.
- 13) () Herhangi bir nedenle bozulan veya kırılan parçaların takibi şablon çizimleri üzerinden yapılır.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarını karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise “Performans Testi”ne geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

PERFORMANS TESTİ

Kazandığınız bilgi ve tecrübeleri göz önünde bulundurarak ve yaratıcılığınızı kullanarak kendi üslup ve stilinize uygun olarak pano tasarımı yapabilirsiniz.

Aşağıda verilen çalışmaları uygulayarak kendi pano tasarımınızı yapınız.

- 1) Pano tasarımı için veri toplayarak, mekâna ve konuya göre panonun türünü belirleyiniz.
- 2) Teknolojik ve algısal ölçülere göre tasarladığınız panonun eskiz ve gerçek çizimlerini yapınız.
- 3) Pano tasarımını renklendirerek 1/1 ölçüsünde şablonunu çiziniz.

Bu uygulama ile yaptığınız çalışmayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
Panonun kullanılacağı mekânı ve yeri belirlediniz mi?		
Konuyu tespit ettiniz mi?		
Yapılacak yüzeysel çalışmanın boyutlarına karar verdiniz mi?		
Tasarımını yapacağınız panonun çeşidine karar verdiniz mi?		
Konuyla ilgili araştırma yaparak veri topladınız mı?		
İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
Çalışma ortamınızı oluşturduunuz mu?		
Kullanacağınız malzemelerinizi hazırladınız mı?		
Bir önceki aşamada topladığınız verileri ve değerlendirmelerinizi yeniden gözden geçirdiniz mi?		
Mekân, konu ve ölçü ölçütlerine göre kafanızda tasarladığınız panonun eskiz çizimlerini yaptınız mı?		
Eskiz çizimleri üzerinde değerlendirme yaptınız mı?		
Uygulamasını yapacağınız tasarıma karar verdiniz mi?		
Küçülme hesaplarını yaparak şekillendirme ölçüsünü net olarak belirlediniz mi?		

Pano tasarımınızı 1/1 şekillendirme ölçülerinde çizdiniz mi?		
1/1 Ölçülü tasarımınızı değerlendirdiniz mi?		
Renklendirmede kullanacağınız boyanın çeşidine karar verdiniz mi?		
Boyama tekniğini belirlediniz mi?		
Tekniğine uygun olarak tasarımınızı renklendirdiniz mi?		
Panoyu uygulayacağınız mekânının fotoğrafını çektiniz mi?		
Renkli çalışmanızı fotoğrafa uygun ebatlara ve ölçeklere getirerek değerlendirme yaptınız mı?		
Şablon için malzemelerinizi ve çalışma ortamınızı hazırladınız mı?		
1/1 ölçeğinde (gerçek ebatlarda) şablonunu çizdiniz mi?		
Tasarım üzerinde değerlendirmelerinizi yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarını karşılaştırınız. Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” cevaplarınızı bir daha gözden geçirinizi kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmenimize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1	D
2	D
3	D
4	D
5	D
6	Y
7	D
8	Y
9	D
10	D
11	D
12	Y
13	D

KAYNAKÇA

- BIRKS Tony, **The Complete Potters's Companion**, 1993.
- COSENTINO Peter, **Pottery Technigues**, London, 1996.
- SÖZEN Metin, Uğur TANYELİ, **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, 1994.